

ΤΟ ΠΑΙΔΙ Τ' ΑΦΕΝΤΗ

I

— Γιάννο, γράμμα... φώναξε ο δεκανέας, που μοιράζε τα γράμματα.

Είχε ρθει κεινη την ώρα το ταχυδρομείο του λόχου. Ο δεκανέας κρατούσε με το χέρι υψωμένο το φακέλλο και τον κουνούσε στον αέρα.

Ο Γιάννος ζύγωσε άργά, διαταχτικά, με τα μάτια κολημένα στο φακέλλο. Είχε πολύν καιρό να λάβει γράμμα από το σπίτι του.

— Άλήθεια, κύρ δεκανέα; ρώτησε μ' ένα χοντρο χαμόγελο.

Τόν είχανε πολλές φορές γελάσει έτσι για να κάνουνε γούστο. «Γιάννο, γράμμα», τού φωνάζανε. Κείνος ζύγωνε με λαχτάρα, και τότε σκάζανε κάτι γέλια....

Ο Γιάννος πήρε στα χέρια του το φακέλλο, στραπατισμένο, λιγδιάρικο, έφερε άπάνω τα μάτια του χαρούμενα, γιομάτα ύποψια, τονε ψηλάφησε με τα χοντρά του δάχτυλα για να βεβαιωνεί πως είτανε αληθινά το γράμμα που καρτερούσε, έβγαλε ένα χοντρο γέλιο φχαριστημένο, κάτι σα χλιμίντρισμα, και ξεκίνησε να πάει να βρει το φίλο του, που τού διάβαζε πάντα τα γράμματα.

Τονε βρήκε και τούδωσε το φακέλλο.

— Διάβασ' τό μου, τού ειπε.

Κείνος πήρε το γράμμα και κάθησε σε μιá πέτρα. Ο Γιάννος κάθησε αντίκρυ του καταγής, σταυροπόδι. Τόν κοίταζε μιá στα μάτια και μιá στα δάχτυλα, καθώς προσπαθούσανε να σκίσουνε το φακέλλο.

— Από τη γυναίκα σου είναι, τού ειπε, ρήχνοντας πρώτα πρώτα μιá ματιá στην ύπογραφή.

Ο Γιάννος άνακάθησε κ' ένα χαμόγελο άνέβηκε στα χοντρά του χείλια.

— Άι, άι, μωρέ τονε κατάφερες πάλε το διάδοχο, φώναξε ο φίλος του.

Τα μάτια τού Γιάννου αστράψανε.

— Τό λέει, αλήθεια; ψιθύρισε σκόνδοντας το χοντρο, μαλλισμένο κεφάλι του, πάνω από την κόλλα τη χαρακτηρισμένη.

Είχε κτρινίσει.

«Στις 17 τού μήνα λευτερώθηκα. Ένας παιδαρος όσαμ'ε κεί πάνω. Και πως σου μοιάζει...»

Ο Γιάννος είχε γουρλώσει τα μάτια του καθώς κείνος ξακολουθούσε το διάβασμα....

Πήρε το γράμμα, σάν τέλειωσε το διάβασμα, από τα χέρια τού φίλου του, τό ξανακοίταξε, τό δίπλωσε και τήχωσε στον κόρφο του...

Άπο τότες ο Γιάννος άλλαξε όλότελα. Όυτε μιλούσε, ουτε γελούσε, ουτε τραγουδούσε. Και τραγουδούσε τί ήμορφα... Τραγούδια πάντα τής πατρίδας του, τής ξηνητειάς... Τώρα γύριζε πάντα άμίλητος, σκεπτικός, συλλογισμένος, βαρύς... Οι άλλοι στρατιώτες τονε πειράζανε μ' αυτός περνούσε δίχως να τούς δώσει απάντηση... Είτανε κ' από φυσικό του βαρύς, λιγλόγος....

Δέν μπορούσε να τό χωρέσει ο νους του... Αυτός να είναι τώρα πατέρας... Κ' ένας παιδαρος, σου λέει, όσαμ'ε κεί πάνω! Και να τού μοιάζει κιάλας...

Είτανε το πρώτο του παιδί. Κ' είχε πέντε χρόνια

παντρεμένος. Σάν π'εστρατιώτης, άφησε γιαστραμένη τη γυναίκα του... Είχε ένα φόβο πως δε θόβανε παιδί, νάφησει κλερονόμο, μ'α να, που ο Θεός τούκανε τη χάρη... Μά, τί τόφελος... Νά τούρθει ή ετύχια στο σπίτι του, κ' αυτός να μ'ήν είναι κεί να τηνε χαρεί... Νά πιάσει το γιό του στα χέρια του, να τονε σηκώσει άψηλά πάνω από τό κεφάλι του, να τονε παίξει, να τονε φιλήσει....

Τόσον καιρό στρατιώτης και δέν είχε γυρέψει ουτε μιá μέρα άδεια. Γιατί να μ'ήν τού δώσουνε τώρα κ' αυτόνου μιá άδεια, να πεταχτεί για λίγες μέρες στο χωριό του, δε θέλει πολύ, να ιδεί μόνο το γιό του, να ιδεί και τη γυναίκα του και να γυρίσει πάλε στο λόχο;...

Βγήκε στην άναφορά και ζήτησε άδεια... Τού κάκου... Διαταγή άυστηρή να μη δώσουνε σε κανένα άδεια....

Η μελαχολία τού καθότανε στην ψυχή σα μωρο σύννεφο... Τό στόμα του σφιχτά σφαιλισμένο... Γύριζε δώθε κείθε, και κάποτε στεκότανε και κοίταζε γύρο του σα χαός... Πολλές φορές και σάν τού μιλούσανε, άργούσε ναποκριθεί. Χρειαζότανε τώρα άρα για να συμμαζώξει το νου του, που είτανε πάντα σκοτεινός....

Έτοιμαζότανε μυστικά ή καινούρια μεγάλη επίθεση. «Θά ζήσω τάχατες να ξαναγυρίσω, ή θά πάω σάν το σκυλι στ' άμπέλι;» μουρμούρισε. Στη σκέψη πως μπορούσε να σκοτωθεί στην επίθεση, δίχως να δει τό γιό του, που τούμοιαζε κιάλας, — ένας παιδαρος όσαμ'ε κεί πάνω — ένοιωσε μιá θολούρα νανεβαίνει στα μάτια του.

Κάποτε το άποφάσισε να παρουσιαστεί στο λοχαγό του και να τού μιλήσει για την άδεια... Παρουσιάστηκε και στάθηκε μπροστά του σε στάση προσοχής, με το χέρι πάνω στο στραπατισμένο πηλίκιο. Μά μόλις θέλησε νανοιξει το στόμα του, τα λόγια χαθήκανε, σποχωρήσανε πίσω, σάν το νερό τής θρύσης που στερεώνει άξαφνα.

— Έμπρός, τί θέλεις; τού φωνάζει ο λοχαγός με άυστηρό τόνο, άνυπόμονος κ' άηδιασμένος πιά να δέχεται παράπονα.

Κείνος ξακολουθούσε να σωπαίνει, σκατισμένος, με το χέρι κολημένο πάντα στο πηλίκιο...

— Λέγε, βρέ θλάκα, τί θέλεις;

Κι ο λοχαγός, άφου τονε σκυλόβρισε πρώτα, θλάκα, ζωο, τούβαλε και τρεις μέρες περιορισμό για τη χαζομάρα του....

Μιά μέρα ο Γιάννος ξαφανίστηκε από το λόχο...

Κι ουτε τον ξαναείδε πιά κανείς....

II

—Κοίταξε, κακομοίρη, να τα πεις καλά στους στρατιώτες, για να σε ληπηθούνε, τού ειπε ένας στρατιώτης από κείνους που τονε φέρανε συνοδεία.

Κάθησε στο χαμηλό πάγκο που καθόντανε οι κατηγορούμενοι, αντίκρυ στην έδρα τώι δικαστών. Είχε την έκφραση οικαιγμένου ζώου.

Έφερε μιá ματιá τριγύρω. Δέν κατάλαβε πολλά πράματα. Ένα μονότονο βουητό άκουγε που έρχότανε από την έδρα. Είτανε ή φωνή τού γραμματέα που διάβαζε γλήγορα το κατηγορητήριο....

— Λιποταξία ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ. Οὐμ... σκού. ρα τὰ πράματα, εἶπε ὁ στρατιώτης.

Ὁ Γιάννος φοροῦσε ἀκόμα τὴν παλιά, τριμμένη στολή του. Φοροῦσε ἀκόμα καὶ τὶς ἴδιες ἀρθύλες ποὺ οἱ σόλες τους μὲ τὰ πολλὰ χοντροκάρφα εἶχανε φαγωθεῖ. Πιλικιο δὲν εἶχε κ' ἦρθε ξεσκουφωτός στο δικάστηριο. Τὰ μαλλιά του μακριά, ἀχτένιστα, κατεβαίνανε στο κούτελό του...

Ὁ Γιάννος, μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα κοίταξε τὸ πάτωμα· κάποτε σήκωνε δειλὰ δειλὰ τὸ κεφάλι του κ' ἔρρηχνε καμιά ματιά καὶ στὴν ἔδρα. Δὲν ἐνοιθε κανένα μῖσος γιὰ τοὺς δικαστὲς καὶ φαινότανε πὼς οὔτε τὸ ὑποψιάζονταν πὼς αὐτοὶ οἱ ἀξιωματικοὶ μὲ τὶς κεντημένες στολές, μὲ τὸ φχαριστημένο, ἱκανοποιημένο, φαιδρὸ ὕφος, θάποφασίζανε σὲ λίγο γιὰ τὴν τύχη του. Ἴσως καὶ γιὰ τὴ ζωὴ του...

Ἄκουσε ἓνα κουδούνι νὰ χτυπάει. Μῆσα στὴ σασπισμάρα του τοῦ φάνηκε πὼς ἀκούγε τὴν καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς τοῦ χωριοῦ του νὰ χτυπάει τὴν ὥρα τοῦ ἑσπερινοῦ.

Ἀνατρίχιασε.

Ὁ νοῦς του εἶτανε στο χωριό του... Ποιὸς νὰ τοῦ τῶλεγε; Νὰ ἴδει τὴ γυναῖκα του ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρὸ καὶ ἀξάφνα νὰ τὴν χάσει. Ἔτσι, μέσα σὲ πέντε μέρες... Τὰ θυμότανε ἓνα ἓνα... ὕστερις ἦρθανε καὶ τὸν πιάσανε. Τονὲ δέσανε σφιχτά. Τὸ παιδί του; Τί νὰπῶγινε τώρα τὸ παιδί του; Θυμάται πὼς μιὰ γειτόνισσα τὸ λεπήθηκε ποὺ θάμνε στο δρόμο καὶ τὸ πήρε στο σπίτι της... Μὰ ἀπὸ τότε περάσανε τόσοι μῆνες, καὶ αὐτὸς σάπιζε στὴ φυλακὴ, ὑπόδικος... «Ἐνας κοτζάμ παιδαρὸς ἴσαμὲ κεὶ πάνω... Καὶ πὼς μοῦμοιαζε κιόλας. Νὰ ζεῖ τάχατε ἢ νὰ πέθανε;»

Στὴ σκέψη αὐτὴ ἀνατινάχτηκε τρομαγμένος. Σήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ κοίταξε λοξὰ στὴν ἔδρα. Μπροστὰ στεκότανε κάποιος καὶ δηγιότανε. Οὔτε ἄκουσε τί ἔλεγε... Ἴσως κανένας μάρτυρας...

Πῶς γινήκανε ὅλα τόσο γλήγορα... Πότε εἶτανε ποὺ ἔφυγε ἀπὸ τὸ μέτωπο, πότε γύρισε στο χωριό του, ἀρρώστησε ἢ γυναῖκα του, πέθανε, τὸν πιάσανε, ἔζησε τόσους μῆνες στὴ φυλακὴ... Σὲ κάθε σκέψη του ἢ εἰκόνα τοῦ γιοῦ του, τοῦ παρουσιαζότανε μπροστά. Τί παιδαρὸς, πὼς τοῦμοιαζε κιόλας...

— Κατηγοροῦμενε, ἀκούστηκε μιὰ αὐστηρὴ φωνή.

Πετάχτηκε ἀπάνω, σὰ νὰβλεπε κανένα κακὸ ὄνειρο. Σπρώχτηκε μπροστὰ στὴν ἔδρα, σκυφτός. Τί λιγνὸς ποὺ εἶτανε! Ἐνα μάτσο κόκκαλα μέσα σ' ἓνα παλιὸ τρύπιο σακί.

— Τί ἀπολογεῖσαι; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

Κοίταξε γύρω μ' ἓνα ὕφος ἀμήχανο. Εἶχε στο πρόσωπο πάντα τὴν ἐκφραση ἐνὸς σκαγιαμένου ζώου ποὺ πιάστηκε στο δόκανο...

— Τί ἀπολογεῖσαι; Ξαναρώτησε ὁ πρόεδρος.

Ἐνα ἡλίθιο γέλιο ἀνέβηκε στὰ χεῖλια του. Σήκωσε τοὺς ὄμους του, κούνησε τὸ μεγάλο, χοντρὸ κεφάλι του, ἢ γλώσσα του ἀνακατώθηκε μέσα στο στόμα του. Κάτι γουργούρισε καὶ σάπασε.

— Ὑποκρίνεται τὸ βλάκα, μουρμούρισε ὁ βασιλικὸς ἐπίτροπος, μ' ἓνα πολύξαιρο ὕφος, κουνώντας τὸ κεφάλι του ὕστερα πρόσθεσε πάλι: «Σήμερα ἀκριβῶς διάβαζα κάτι σχετικὸ. Τὸ χρονικὸ τῆς ποινικολογίας σημειώνουνε πολλὰ ἀνάλογα περιστατικὰ. Χρειάζεται πολλὴ προσοχὴ στοὺς τέτοιους...»

Δὲν πίστευε αὐτὰ ποῦλεγε, μόνο ἤθελε νὰ περάσει γιὰ πολυδιαβασμένος, ποὺ εἶτανε ἢ ἀδυναμία του.

— Ἐλα, ἔλα, λοιπόν, τί ἀπολογεῖσαι; Ξαναεἶπε ὁ πρόεδρος βιαστικός, μὲ αὐστηρότερο τόνο.

Ἐνας στρατοδίκης κοίταξε τὸ ρολόι του: — Ἀργήσαμε, μουρμούρισε.

— Βέβαια, τέτοιες δίκες τυπικὲς πρέπει νὰ τελειώνουνε γλήγορα, μουρμούρισε ὁ διπλανὸς στρατοδίκης, ἓνας νεαρὸς ὑπολοχαγὸς μὲ μιὰ στολή καινούρια, κολιμμένη στο κορμί του.

Ὁ Γιάννος ἐσπρωχνε τὸν ἑαυτὸ του νὰ μιλήσει, μὰ ὅσο ἀνάγκαζε τὴ γλώσσα του νὰ κουνηθεῖ, τόσο κείνη κόλωνε, σὰ μουλάρι ποὺ στηλώνει χῆμα τὰ πόδια του καὶ ἀρνιέται νὰ προχωρήσει. Τὰ λόγια ἀνακατευόντανε μέσα του, μπερδευόντανε, ἐξαῦλονόντανε σὰ δοκιμάζανε νὰ βγοῦνε ἀπὸ τὸ στόμα του. Καὶ σάμπως δὲν τῶθελε καὶ ὁ ἴδιος νὰ μιλήσει, νὰ τοὺς τὰ ξηγήσει ὅλα...

— Τὸ παιδί τ' ἀφέντη...

Αὐτὸ μπόρεσε ἐπιτέλους νὰ πεῖ.

Ὁ πρόεδρος τὸν κοίταξε στὰ μάτια.

— Ποιανοῦ ἀφέντη;

— Τοῦ ἀφέντη μας δά, ποῦχει τὸ χτήμα.

— Αἱ, λοιπόν;

Πάλι ἢ ἴδια ἀμήχανια ζωγραφίστηκε στο πρόσωπό του μὲ τὰ τραχεῖα χαρακτηριστικὰ τοῦ χωριάτη.

— Τὸ παιδί τοῦ ἀφέντη...

— Τί ἔκανε, μωρέ, τὸ παιδί του; Μᾶς ἔσκασες...

— Δὲν πήγε διόλου στο στρατό... κατάφερε νὰ πεῖ μὲ τὴ βραχνὴ φωνή του.

— Βρέ, μεῖς δὲ σὲ ρωτᾶμε γιὰ τὸ παιδί τοῦ ἀφεντικού σου. Σὲ ρωτᾶμε γιὰ σένα, γιατί σηκώθηκες κ' ἔφυγες ἀπὸ τὴ γραμμὴ;... Καὶ μάλιστα τὴν πρῶτη μὲν τῆς μάχης... φώναξε ὁ πρόεδρος θυμωμένος.

Ἦθελε νὰ τὰ πεῖ ὅλα. Ἰὰ τὴ Γιαννούλα τὴ γυναῖκα του, ποὺ τὴν ἄφησε, σὰν ἔφυγε, γκαστρωμένη, γιὰ τὸ γράμμα ποὺ τοῦστεῖλε, γιὰ τὴν ἀρρώστεια της, τὸ θάνατό της, γιὰ τὸ γιό του, ποὺ εἶτανε ἓνας κοτζάμ παιδαρὸς ὡσμὲ κεὶ πάνω καὶ τοῦμοιαζε κιόλας. Τώρα θρίσκειται σὲ ξένα χέρια. Μὰ νὰ θρίσκειται τάχα; Ἡ μὴν πήγε καὶ αὐτὸς νὰ θρεῖ τὴ μάννα του; Σάμπως εἶχε λάβει κανένα γράμμα γιὰ νὰ ξαίρει τί γίνεται; Ποῦ νὰ τονὲ βροῦνε νὰ τοῦ γράφουνε; Αὐτὸς σάπιζε ὅλους αὐτοὺς τοὺς μῆνες στὴ φυλακὴ... Κι ἂν εἶναι πεθαμένος κιόλας καὶ δὲν τὸ ξαίρει; Γιατί τὸν ἄφησε ἄρρωστο σὰν ἔφυγε ἀπὸ τὸ χωριό...

Νὰ τί ἤθελε νὰ πεῖ στοὺς δικαστὲς...

Μὰ δὲν μπόρεσε... Τάχασε, σάστισε καὶ σάπασε.

— Τὸ παιδί τ' ἀφέντη... γρύλισε.

— Καλὰ, καλὰ, τάκούσαμε αὐτὸ τὸ παιδί τ' ἀφέντη... Ἄλλο τίποτα δὲν ἔχεις νὰ μᾶς πεῖς;

Ἐνας δικηγορᾶκος, διωρισμένος ἀπὸ τὸν πρόεδρο «ἐξ ἐπαγγέλματος», ποὺ διαζότανε νὰ φύγει, σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ ἀρχισε νὰ λέει κάτι καινὰ λόγια. Δὲ δοκίμασε νὰρνηθεῖ τὴ σημασία τῆς πράξης... Ἐγκατάλειψη θέσης... Βέβαια... Ἡ πατρίδα πάνω ἀπ' ὅλα... Τάλεγε ἔτσι μηχανικὰ, ὅπως τὰ εἶχε σκεδιάσει, ξανόρεξα, δίχως χροῦμα, δίχως νὰ πιστεῖ καὶ αὐτὸς σὲ κανένα εὐνοϊκὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ πρόεδρος στεκότανε μὲ τὴ δικογραφία στὰ χέρια. Ἡ ἀπόφαση εἶτανε βγαλμένη μέσα στο μυαλό του ἀπὸ τὴν ἀρχή, πρὶν καθήσει στὴν ἔδρα...

Ὁ δικηγόρος δοκίμασε κάτι συγκινητικό. Ἴσως αὐτὸ νὰ τοὺς συγκινοῦσε τοὺς δικαστές.

— Σιωλογισθήτε, κύριοι στρατοῦσαν ἢ γυναῖκα του πέθανε....

— Κι αὐτὸς μήπως θὰ μπορούσε νὰ τὴν ἀναστήσει; Δὲν τάφινετε αὐτά, κυριε συνήγορε; φώναξε ὁ πρόεδρος, ἓνας μαυριδερός μὲ κάτι χοντρές πλατες.

Γελάσανε ὅλοι. Μιὰ θουή γίνηκε στὴ σάλα. Ὁ πρόεδρος αὐστηρὸς χτύπησε τὸ κουρούνη.

Ὁ δικηγόρος σκοτισμένος τέλειωσε μ' ἓναν τυπικὸ ἐπίλογο, ζητώντας ἀπὸ τοὺς δικαστές νὰ λυπηθῶνε τὸν κατηγορούμενο.

Τὸ πρόσωπο τοῦ προέδρου πήρε πάλε σοβαρὴ ἔκφραση. Ὁ πρόεδρος εὗρισκε τὴν εὐκαιρία γιὰ μιὰν ἀψηλὴ κοινωνικὴ διδασχὴ.

— Νὰ σὰς πῶ, κύριε συνήγορε. Ἐἶς τοιαῦτα ἐγκλήματα δὲν χωρεῖ ἐπιείκεια. Ἡ στρατὸς εἶναι ἡ βάση τῆς κοινωνίας.... Ἄμα κλονισθοῦν τὰ θεμέλια....

Ὁ δικηγόρος ἔγυρε τὸ κεφάλι καὶ κάθησε χάρω, σιωπηλὸς, ταπεινωμένος. Τὸ καταλάβαινε κι ὁ ἴδιος. Ἔτσι εἶναι. Ἐἶχε δίκιο ὁ πρόεδρος. Ὁ στρατὸς εἶναι ἡ βάση... Ὅλα τὰλλα ἔρχονται ὕστερα....

Ὁ Γιάννος οὔτε κατάλαβε πότε τέλειωσε ἡ δίκη, πότε βγήκε ἡ ἀπόφαση....

Ἐίδε τὴν ἔδρα ἄδεια... Κάποιος ψιθύρισε δίπλα του:

— Τὸν κακομοῖρη....

Ἔνας ἄλλος πρόσθεσε:

— Ἄμ' τί θαρρεῖς; Δὲ χωρατεύουνε σήμερα αὐτοί....

— Σκυλιά μονοχά....

Ὁ Γιάννος καθότανε σκυφτὸς στὸν πάγκο.

— Ὁ γιὸς τ' ἀφέντη... ψιθύριζε, σὰ νὰ μονολογοῦσε....

Μέσα στὴ φράση αὐτὴ, πού τὴν ἀνακάτεψε ἀδιάκοπα μέσα στὸ στόμα του, συγκεφαλαιονότανε κείνη τὴ στιγμή ὅλο τὸ παράπονό του, ὅλη ἡ μεγάλη του ἀπορία....

III

Μέσα στὸ φριχτὸ τετράγωνο, ὁ Γιάννος, πὼς μοιάζει σὰν ἓνα ζῶο μέσα στὸ κλουβί... Οἱ στρατιῶτες, πού σκηματίζονε τὸ τετράγωνο, τὸν κοιτάζονε μὲ λύπη. Τὸ ἔξωτερικό του τὸ ταπεινὸ, τὸ σκιαγμένο, τοὺς γεννάει τὴ συμπάθεια... Ἐἶναι ἓνας ἀδερφός τους, ἴσως καὶ γιὰ μερικὸς ἀπ' αὐτοὺς ἓνας συμπάτριώτης, μπορεῖ κι ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριό...

Κείνος κοιτάζει γύρω σὰ νὰ θέλει νὰ ξεχωρίσει μέσα στοὺς ἄντρες τοῦ τετραγώνου κανένα γνωστό του. Τοῦ φαίνεται πὼς εἶδε κάποιον. Τοῦ χαμογελάει, σὰ νὰ τοῦ ζητᾶ προστασία... Ἐἶναι πάντα τὸ ἴδιο κουτό, χοντρό, ἀμήχανο γέλιο....

Δὲ νοιώθει πού βρίσκεται....

Κοιτάζει... Ἔνας ἀπέραντος, γυμνὸς, πένθιμος κάμπος, ἀπλώνεται γύρω του. Σ' ἓνα λοφάκι ὑψώνεται ἓνα μικρὸ ἐκκλησιδάκι. Ὁ νοῦς του πετᾶει στὸν κάμπο τοῦ χωριοῦ του. Ἐκεῖ γεννήθηκε, ἐκεῖ μεγάλωσε, κείνο τὸν κάμπο τὸν πότισε τόσα χρόνια μὲ τὸν ἰδρωτὰ του. Ἐκεῖ εἶναι κι ὁ τάφος τῆς μάνας του, τώρα καὶ τῆς γυναίκας του ποῖος ξαίρει, μπορεῖ καὶ τοῦ γιοῦ του... Ἔνα τόσο δὰ ταφουδάκι... Ἔνα πουλὶ πέταξε ἀποπάνω του, πολὺ κοντά, σὰ σάτα,

κι ἐνωσε ἓνα ἀλαφρὸ φύσημα ἀέρα στὸ ἀναμμένο κεφάλι του.

Στὸν κάμπο φυτρώνανε πού καὶ πού λίγα χαμομήλια μὲ τὰσπροκότρινα κεφαλακία τους... Ὁ σιγανὸς εἶναι γιομάτος συννεφά βαρειά, μοκουένια, πού χαμηλώνουνε, γέρνουνε ἀπο πάνω του. Ὁ ἀέρας πού φυσάει, σαρώνει τὸν κάμπο. Κάποτε πέφτει ἀπο ψίμα καὶ κάμια χοντρή σταλα νερο, καὶ τότε χτυπᾶει στὸ κούτελο....

Μακριά, θαδεῖά στον ὀρίζοντα, ζουγραφίζεται ὁ ἥσκιος κάποιου βουνοῦ...

Ἔνας ἀξωματικὸς τότε ζυγώνει. Ἀρχίζει νὰ τοῦ ξηλώνει ἐνα ἐνα τὰ κουμπία τῆς στολής.

— Ἀνάξιος... ἀκούει μιὰ λέξη....

— Μὰ ὁ γιὸς τ' ἀφέντη... μουφιουρίζει πάλε.

Ἢ ἴδια, ἡ αἰωνία, ἡ μεγάλη του ἀπορία....

Ἐτάχενιστα μαλλιά του κατεβαίνουνε στὸ κούτελο του....

Ὁ ἀξωματικὸς τὸν πᾶνει κι ἀρχίζει νὰ τονὲ γυρίζει γύρο γύρο στὸ τετράγωνο... Πρέπει νὰ τονέθουνε κι ἀπὸ κοντὰ οἱ στρατιῶτες.

Ἄξαφνα ὁ Γιάννος ξεχωρίζει τὸ συμπατριώτη του. Τοῦ χαμογελάει

— Αἰ, κουμπάρε, μήπως ἀκουσες τίποτα γιὰ τὸ γιὸ μου; Ξαίρεις, ἓνας κοτῆζάμι παιδαρός, ἴσαμε κεῖ πάνω, καὶ μού μοιάζει κίολας....

— Βλέπεις, ἀμα θέλει, πὼς μιλάει; λέει ἓνας.

Ὁ ἀξωματικὸς τὸν τραδιάει.

— Ἔλα, ἄσε τώρα τίς κουβέντες, νὰ τελειώνουμε.

Αὐτὸς βιάζεται νὰ τελειώσει τὸ γληγορότερο.

Ἔνας λοχίας ζυγώνει ἓνα ἄσπρο μαντήλι στὰ μάτια του.

Ὁ Γιάννος ρήχνει μιὰ διαστικὴ μάτια στὸν κάμπο, πού ἀπλώνεται γύρω του ἔρημος, ἀτέλειωτος, πένθιμος. Ἡ ζουγραφιά τοῦ κάμπου τοῦ χωριοῦ του τοῦ παρουσιάζεται γιὰ στερνή φορὰ σὰ μακρινή, σθησιμένη ὄπτασία....

Τὸ πουλὶ ξαναπέταξε ἀπὸ πάνω του καὶ τσιτσιόβισε. Τί ἦθελε τάχα νὰ τοῦ πεῖ;....

— Γονάτισε, διάταξε ὁ λοχίας.

Ἔπειτα ὁ νοῦς του θυθίστηκε σ' ἓνα χάος μαῦρο...

— Μὰ τὸ παιδὶ τ' ἀφέντη;... ψιθύρισε.

Ἔνας κρότος... Κ' ὕστερα ἓνα συννεφάκι καπνὸς ἄσπρος....

Τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ κλειστὰ τὰ μάτια δὲ δείχνει οὔτε πόνο οὔτε λύπη. Μόνο μιὰ ἀπορία ζουγραφίζεται στὰ σφιγμένα χεῖλια του, μιὰ ἀπέραντη ἀπορία...

Τὸ πουλί, τὸ ἴδιο πουλί, χαμήλωσε, ἔκοψε κάμποςες βόλτες πάνω ἀπὸ τὸ πτώμα, κ' ὕστερα ὑψώθηκε ὑψώθηκε καὶ χάθηκε μέσα στὰ σύννεφα....

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΥΜΝΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΛΙΓΕΡΗ

Σὰν τὸ γαλάξιο τῶνερο φαντάζει ἡ ὁμορφιά σου
Κύνος φωτοσφρίχτος. Ξανθὴ, ἡ κορμοστασιά σου.
Φῶς ἄγιο κλεῖς στὰ μάτια σου γλυκὸ σὰν εὐλογία
Τῆς χάρις σου γι' ἀντίχαρη σκορπᾶς τὴν ἀρμονία.

Στὸ πανηγύρι τῆς ζωῆς μπαίνει ταχεῖα μὲ φόρα.
Κι' ἀνθίζον γύρω πασχαλιὲς κι' ἀνθίζον ὁδοὶ τώρα
Ἀναπνέει ἀπὸ μέσα σου σὰ θρίαμβος ἡ Νύκτη
Καὶ ξεχωρίζεις, λυγερή, μέσα στὶς πρώτες πρώτῃ

Ἄθῆνα. 18/11/920

ΓΙΑΓΚΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ